Комерційні банки можна визначити як ринкові інститути, що забезпечують організацію кредитних відносин і неперервність розширеного відтворення та через сукупність депозитних, кредитних і розрахункових операцій здатні впливати на обсяг платіжних засобів і динаміку грошової маси в економіці. У такому розумінні комерційні банки – це не просто суб'єкти ринку – одні із багатьох – а це специфічні ринкові інститути, здатні активно впливати на всю економіку [3].

Роль та місце банків в умовах розвитку ринкових відносин визначаються такими факторами:

- займають більшу частину грошового ринку щодо перерозподілу позичкових капіталів;
- за своїм функціональним призначенням банки беруть участь у формуванні пропозицій грошей і мають можливість безпосередньо впливати на ринкову кон'юнктуру та економічне зростання;
- надають економічним суб'єктам широкий асортимент послуг, що підвищує їх вплив на економічні процеси у суспільстві.

Отже, банки в силу своєї специфіки займають особливе місце в економіці й, будучи тісно пов'язаними з усіма її ланками через механізм грошових відносин, виявляють величезний вплив на життєдіяльність суспільства загалом. Сьогодні перед суспільством постає проблема вдосконалення національної банківської системи в умовах глобального розвитку, проведення корекції стратегії розвитку банківського сектора України з метою запобігання ризикам та їх мінімізації, враховуючи негативні тенденції глобальної фінансової кризи. Саме банківська система має відіграти важливу роль в утворенні оптимального середовища для мобілізації й вільного переливу капіталів, дотриманні фінансової стійкості та інтеграції її у світовий фінансовий простір.

Література:

1. Вульчин Н. Я. Економічна безпека та ефективність банківської діяльності в умовах глобалізації / Н. Я. Вульчин [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/6_NiTSB_2009/Economics/41917.doc.htm

2. Банківська система ринкового господарства / Банківська і біржова справа [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://referatnik.com/all/bankivska_sprava/998.html

3. Леськів М. В. Місце і роль комерційних банків в ринковій економіці / М. В. Леськів [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/1798/1/Les'kiv%20M.V.,%20%20BSm-52.pdf

В.С. ГРИЦЕНЮК
студент факультету фінансів
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник
к.е.н., доцент кафедри банківської справи Галіцейська Ю. М.

«ОЩАДБАНК»: ІННОВАЦІЙНІ ЗМІНИ СИСТЕМНО – ВАЖЛИВОГО БАНКУ

У розвинутих країнах банківська система виступає джерелом економічного зростання. На жаль, в умовах України вона ризикує стати тягарем для українських платників податків та інструментом виведення коштів. В багатьох випадках

накопичення диспропорцій та ризиків є результатом діяльності системно-важливих банків (далі – СВБ), які стали загрозою для стабільності всієї банківської системи та економіки. Однією із причин виникнення світової фінансової кризи є недостатня увага до проблем ідентифікації та регулювання СВБ з боку науковців і практиків, а також недостатнє їх теоретичне розроблення та практична імплементація.

Системно важливий банк – термін у законодавстві багатьох країн світу, яким визначають банки, банкрутство або неналежне функціонування яких може створити системні ризики для фінансової системи.

До системно важливих банків Національний банк України може застосовувати посилені пруденційні вимоги, зокрема підвищені нормативи ліквідності та капіталу. Це відповідає загальноприйнятій світовій практиці. Також статус системно важливого визначає особливий режим нагляду за банком.

Впродовж останніх років проблематика регулювання діяльності системно важливих банків набула особливої актуальності у зв'язку з пришвидшенням процесу концентрації банківського сектору. Масштаб ризиків, пов'язаних із системно важливими банками, став особливо помітний у ході останньої світової фінансової кризи. Погіршення показників діяльності великих фінансових установ розповсюдило шоки на всю фінансову систему і також завдало удару сектору реальної економіки. Регуляторні органи не мали коштів, достатніх для попередження поширення шоку від системних фінансових установ до інших суб'єктів економіки, і тому державний сектор був змушений вживати заходів постфактум, в основному шляхом вливання значних коштів в банки, які могли б підірвати фінансову стійкість системи.

Тому питання розробки стратегії управління системно важливими фінансовими установами для забезпечення стійкості банківської системи в майбутньому є актуальним.

Національний банк складає перелік системно важливих банків, до якого в 2018 році увійшли: ПАТ КБ «Приватбанк», АТ «Укрексімбанк» та АТ «Ощадбанк». Це передбачено рішенням Правління Національного банку України № 161-рш від 20 березня 2018 року. Зазначені банки мали статус системно важливого і протягом 2016-2017 років.

З 1 січня 2019 року системно важливі банки зобов'язані дотримуватися нормативу миттєвої ліквідності (Н4) на рівні не нижче 30%, тоді як для інших банків цей показник встановлено на рівні не менше 20%.

Також з цієї дати системно важливі банки мають дотримуватися нормативу максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) на рівні не вище 20%, при цьому для інших банків норматив становить не більше 25%.

Крім того, з 1 січня 2020 року системно важливі банки зобов'язані формувати буфер системної важливості, розраховується в залежності від загального обсягу ризику згідно інструкції НБУ про регулювання діяльності банків.

За методологією НБУ, банк є системно важливим, якщо низка його показників вище за середньоарифметичний показник системної важливості відповідних банків. Серед таких критеріїв - обсяг загальних активів, обсяг коштів клієнтів, а також коштів в інших банках та отримані від інших банків, обсяг кредитів у промисловість, сільське господарство і будівництво.

Міністерство фінансів України в рамках ключових показників ефективності для системних державних банків зобов'язало державний «Ощадбанк» вийти на беззбиткову діяльність, а також досягти ринкових орієнтирів за показниками

прибутку, рентабельності капіталу (ROE) та ефективності витрат (CIR) у середньостроковій перспективі, до 2019 року включно.

Стратегія розвитку Ощадбанку є складовою загальної стратегії розвитку державного банківського сектору. Вона передбачає зменшення частки державних банків шляхом їх часткової чи повної приватизації. Це дасть можливість збільшити конкуренцію на ринку, забезпечити фінансову стабільність та доступність банківських послуг. Важлива частина змін - покращення корпоративного управління за рахунок створення незалежних наглядових рад банків.

На відміну від інших державних банків, Ощадбанк єдиний залишається найбільшим універсальним банком, який буде присутнім у всіх клієнтських сегментах.

Відновлення та подальше збереження прибуткової діяльності «Ощадбанку» є пріоритетним завданням, але існує ряд факторів, які будуть впливати на процес його виконання. Головний з них - кредитний портфель, сформований до 2014 року. Велика частина його має вкрай низьку якість та перспективи відновлення. Саме це чинить основний тиск на фінансові результати банку і формує запит на докапіталізацію.

За останні 4 роки «Ощадбанк» пройшов масштабну, дуже складну і результативну модернізацію, яка вимагає додаткових інвестицій. Ті бізнес-напрямки, які розвивалися в банку протягом 4 років і зараз виходять на промислові потужності, необхідно підтримати капіталом. Щоби банк став якісної інвестицією для держави. 17,5 мільярдів — це прогноз впливу на Банк сукупності факторів, включаючи перехід на МСФЗ-9, проведення запланованих фінансових реструктуризацій, вплив на капітал банку тієї короткої валютної позиції, яка зараз сформована, і переоцінки «вшитого» в ОВДП деривативу. Враховано необхідність подальшої модернізації мережі, інвестування в системи автоматизації та інформаційної безпеки банку тощо.

АТ Ощадбанк впроваджує інноваційну програму модернізації найбільшої і найстарішої банківської мережі, що включає в себе розробку сучасної інноваційної стратегії розвитку, побудову повноцінного роздрібного бізнесу та виведення продуктової політики на новий технологічний рівень, розширення бізнес–проектів на підтримку мікро-, малого та середнього бізнесу, приведення фінансової звітності та ризик-політики у відповідність із міжнародними стандартами, продовження роботи з проблемними активами та багато іншого. Такі стратегічні орієнтири окреслюють нові напрями розвитку не тільки АТ «Ощадбанк», а й всього вітчизняного ринку банківських послуг.

Література:

1. Данилова Ю. Ю. Особливості розвитку світового ринку банківських послуг / Ю. Ю. Данилова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – № 1. – С. 32–37.

2. Єпіфанов А.О. Методологічні складові ефективного розвитку банківського сектору економіки України: монографія. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. –417 с.

3. Меморандум порозуміння між урядом України та ПАТ «Державний ощадний банк України» та Європейським банком реконструкції та розвитку відносно підтримки реформ Ощадбанку та його підготовки до приватизації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/MoU_Final_UKR_execution %20version_24_11_16.pdf

4. Трудова М.Є. Інноваційні перспективи розвитку банківської системи України. - Економіка і суспільство. Мукачівський держуніверситет. – 2016.- Вип. 3.- С. – 485-489.

5. Поповенко Н. С., Марченко Н. Б. Інноваційні процеси у банківській справі / Н. С. Поповенко, Н. Б. Марченко // Економічний простір. – 2008. – № 15. – С. 99–104., с. 101

6. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк». – Електронний ресурс. – Режим доступу:

http://www.oschadbank.ua/ua/press-service/news
7. Стратегія розвитку державних банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/news/derzhavni-banki-ukraini/strategija-rozvitku

Олена ДАВИДЮК
студентка факультету банківського бізнесу ТНЕУ
Науковий керівник:
к.е.н., доц. кафедри банківської справи Галіцейська Ю.М.

ДИНАМІКА БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах розвитку економіки банківське кредитування залишається ключовим елементом у процесі перерозподілу капіталу. Воно виступає невід'ємною складовою розвитку економічних відносин та передбачає збереження рівноваги між наявними у суспільстві тимчасово вільними коштами та обсягами ресурсів. Банківське кредитування здійснює найсуттєвіший вплив на динаміку ВВП, обсяги реалізованих товарів та послуг, індекси споживчих цін, курс національної валюти, тощо. У порівнянні із впливом, що здійснюють інші суб'єкти фінансового посередництва, аніж банківські установи, банківське кредитування суттєво переважає за всіма аспектами. Удосконалення механізмів банківського кредитування та його постійний розвиток залишається одним із основних шляхів виходу України із кризового стану.

Крім загальних макроекономічних чинників, вагому роль у розвитку банківського кредитування відіграє регуляторний інструментарій НБУ, у тому числі облікова ставка. Облікова ставка по своїй суті відображає вартість залучення і розміщення грошових коштів. Як бачимо з таблиці 1, НБУ у 2015 р. підвищив облікову ставку до максимального рівня за всю історію української банківської системи - 23,8% [1].

Таблиця 1

Динаміка зміни наданих кредитів юридичним та фізичним особам

Показники	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
К-сть діючих банків	175	175	180	158	109	86	81
Облікова ставка,%	7,5	6,8	12,0	23,8	17,3	14,5	18
Сер. відсот. ставка за кредитами, %	27,4	27,3	26,8	28,1	30,6	27,1	27,5
Надані кред загалом, млн.грн, в тому числі:	825320	815327	911402	1006358	965093	971863	975478
Суб'єктам господар.	580907	609202	698777	802582	785918	779498	767936
Фізичним особам	1744650	161775	167773	179040	152971	192365	207542
Частка кредитів фіз.особам, %	21,16	19,84	18,41	17,79	15,85	15,06	14,86
Частка наданих кредитів у загальних активах, %	78,28	72,33	71,31	76,42	62,65	60,54	57,65
Частка простроченої заборгованості у загальній сумі кредитів, %	9,6	8,9	7,7	13,5	22,1	23,75	25,36

Встановлення рекордно високої облікової ставки спричинило відповідне зростання процентних ставок банків за кредитами, що означає зменшення попиту на кредити. Дії регулятора були обумовлені розвитком інфляції та девальвації, а через